

криптовалют). Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що фінансові інститути почали усвідомлювати, що майбутнє не тільки фінансової системи, а й, можливо, структури всіх звичних процесів фіксації і реєстрації даних за технологією ланцюжка блоків транзакцій – протоколу блокчейн, а тому все більше інвестують коштів у даний технологічний напрям з метою розвитку фінтехіндустрії.

Список використаної літератури

1. Кушніренко О.М., Гахович Н.Г. Вплив технології індустрії 4.0 на структурні трансформації в економіці. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування № 4 (2020). С. 63-7
2. Blurred lines: How FinTech is shaping financial services. URL: <http://www.pwc.com/gx/en/industries/financial-services/fintech-survey/report.html>.
3. McKinsey: Блокчейн остается на начальном этапе развития, но привлекает инновационные компании. URL: [https://www.tadviser.ru/index.php/Статья:Блокчейн_\(мировой_рынок\)#McKinsey](https://www.tadviser.ru/index.php/Статья:Блокчейн_(мировой_рынок)#McKinsey)

Голінач Л.І.

кандидат економічних наук, старший викладач,

Босий В. А.

студент

Тернопільський Національний Економічний Університет

Тернопіль, Україна

АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ ФОНДОВИХ ТА КРИПТОВАЛЮТНИХ БІРЖ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

За останній рік світова економіка перейшла від стрімкого зростання до сповільнення. Таким чином утворилась нова світова фінансова криза. Цьому посприяли розповсюдження нового китайського коронавірусу, провал перемовин між Росією та ОПЕК, напружена ситуація на близькому сході, торгова війна між США та Китаєм. В умовах пандемії, поки уряди країн обмежують пересування своїх громадян, індекси фондових бірж починають стрімко падати. Зміни в економіці обов'язково торкнуться економіки України. Дослідження поведінки індексів фондових та криптовалютних бірж є дуже важливим питанням, адже рух графіків є циклічним, тобто це допоможе спрогнозувати напрями руху цін, а значить, і те, що відбуватиметься в економіці.

Останні 10 років стали «золотим часом» розвитку світової економіки. Після світової кризи, з початку березня 2009 року основний фондовий індекс США S&P500 виріс з внутрішньоденного мінімуму в 666 пунктів до 3380 пунктів станом на початок лютого 2020 року. Такого довгого періоду росту без рецесії в США не відбувалось з початку ХХ ст. Також закріпились німецький індекс DAX, британський FTSE та японський Nikkei. Такий ріст індексів пояснювався позитивним настроєм на ринках, а відповідно – дорожчанням активів.

Але, економіка циклічна. Справа в тому, що більшість акцій на фондових ринках переоцінені. Питання про становлення кризи навіть не стояло. Вона мала відбутись в будь-якому випадку.

Перший сигнал відбувся в 2019 році, коли Китай показав найменший ріст ВВП за останні 30 років. Інвестори знизили вклади в китайські ринки через торгову війну з США. Збільшення ставки доходності по американських облігаціях спровокувало виведення грошей

з ненадійних азійських ринків та введення капіталу в більш надійні американські фондові інструменти та акції з фіксованим доходом.

Всього за декілька останніх місяців весь світ став свідком багатьох сумних подій. Серед них – погані кліматичні умови, загострена ситуація на близькому сході, коронавірус та провал угоди ОПЕК+. В результаті останньої відбувся обвал ф'ючерсів нижче 30\$ за барель. Останній раз таке спостерігалось в 2004 році. Провал перемовин про скорочення добутку нафти спровокував переведення учасників бірж в стан «продати все» [4]. За ці тижні індекси Dow Jones та S&P500 пережили найгірші моменти з часів «чорного понеділка» 1987 року.

Однак, через всесвітній карантин підвищується інтерес до криптовалют. Такі великі криптовалютні біржі як KRAKEN, Bitfinex, OKEx, Huobi повідомляють про значну кількість припливу нових користувачів. За даними криптобіржі KRAKEN кількість нових створених аккаунтів зросла на 83%. Це відбувається тому, що люди втрачають довіру до фіатних грошей.

Через спад світової економіки, обвали на фондових і валютних біржах, західні аналітики прогнозували «розгром криптовалюти». Ціна біткоіну за перший квартал 2020 року впала на 10%. Звичайно, падіння не таке сильне, як індекси Nikkei 225 (-20%), FTSE (-14%), S&P500 (-18%).

Березень 2020 року став одним з найгірших періодів за історію криптовалюти. Справа в тому, що інвестори «тікали» з ризикованих активів, до числа яких потрапила і криптовалюта. З початок місяця найперша криптовалюта втратила 25% своєї вартості. Таким чином, ціна одного біткоіна опустилася до 6500\$ за монету. А з 12 по 15 березня, ціна біткоіну впала до 4700\$ [3].

На початок квітня 2020 року вартість одного біткоіна становила близько 6100\$. Протягом місяця ціна головної криптовалюти стабільно росте, дивуючи економістів. Така квітнева тенденція росту спостерігалася також в іншій криптовалюти Ethereum, американського промислового індексу Dow Jones та S&P500.

Але в середині місяця відбулось потрясіння на ринку нафти. Цього місяця на ринках акцій було чимало цікавих подій, які давали привід для зростання (в основному) і падіння (це рідше) ринків, однак ситуація на нафтовому ринку привернув увагу більшості людей: тепер весь світ знає, що ціни на нафту можуть піти нижче нуля, хоч і ненадовго. Однак, разом з цим відзначимо, що в цей період нафтові компанії в США не були головними аутсайдерами на падінні ринку. Зокрема, технологічний сектор і акції банків впали навіть сильніше, ніж акції компаній енергетичного сектора. І тут немає якогось протиріччя. Падіння цін на нафту відбулося тільки на коротких нафтових ф'ючерсах, тоді як дальній кінець кривої майже не змінився. Для нафтових компаній важливіша форма кривої, ніж ціни в моменті. З іншого боку, настільки сильний дисбаланс між попитом і пропозицією на нафтовому ринку показав всю глибину падіння світової економіки.

Середина квітня почалась з шоку на нафтовому ринку, що в моменті обрушило ціни і повернуло мінливість на ринок акцій. За кілька днів американські індекси коректувалися на 4-5% до рівнів закриття попереднього періоду. Однак вплив безпрецедентного зниження цін на короткочасні нафтові ф'ючерси виявилось досить обмеженим - слідом за цінами на нафту вже до кінця тижня S&P500 практично повернувся до рівнів закриття минулого тижня.

Чи можна очікувати подальшого зростання нафти? Ще недавно ціни на WTI доходили до негативних значень, а саме травневий ф'ючерс закривався на експірації по мінус 40 доларів за барель. Після того як торги перейшли на червневий ф'ючерс, ціна відскочила вгору і становить 19 доларів за барель. Причини такого зростання є нова угода ОПЕК +, яка вступила в силу з 1 травня 2020 року і має на увазі скорочення видобутку нафти до 10 млн барелів на добу. Попередня угода перестала діяти з 1 квітня 2020 року. Розглянемо структуру споживання світової нафти: на частку автотранспорту доводиться близько 55-60% всього

споживання світової нафти; на авіатранспорт - 5-6% світової нафти; на промисловий сектор - близько 20%. Решта розподіляється між іншими галузями світового господарства.

Згідно з даними BP Statistical Review of World Energy 2018, основними споживачами нафти є Китай, США, Індія, Японія, Саудівська Аравія, Росія, Бразилія. На частку цих країн припадає більше половини всієї споживаної світової нафти. З цього можна зробити висновок, що як тільки закінчатимуться карантинні обмеження цих країн, то попит на нафту може відразу збільшитися на 50%. А це в свою чергу підніме світові ціни на нафту.

Ще один важливий фактор ціноутворення на нафту - це її зберігання в умовах перевиробництва. На даний момент в США заповнені нафтосховища на 90%. Крім цього, нафту зберігають в нафтоналивних судах, які стоять на рейді по всьому світу. Через брак нафтових сховищ добувачі нафти змушені її продавати набагато дешевше [1].

Поки ситуація з пандемією не стабілізується, і багато країн не вийдуть з карантину, розраховувати на збільшення попиту на нафту не доводиться.

На початок травня ситуація на фондових та криптовалютних біржах стабілізувалася. Вперше з лютого, курс головної криптовалюти Bitcoin пересягнув позначку в 10000\$ за одну монету. Ethereum зріс до 215\$ за монету та коливається в діапазоні +/-10\$ [2]. Котирування ціни на нафту WTI знаходяться на рівні 22-25\$ за барель. Індeksi Dow Jones та S&P500 також укріпилися з моменту обвалу бірж.

Для України нова криза стане ще більшим ударом, аніж для решти світу. Українська економіка — мала та відкрита. Це означає, що вона дуже залежить від ситуації у світі, зокрема від попиту та пропозиції на товари українського експорту (металургія та аграрна продукція) та цін на товари, які Україна імпортує (переважно енергоресурси та готові вироби, такі як автомобілі, побутова техніка, комп'ютери тощо).

Відповідно до прогнозу МВФ, ВВП України через коронавірус впаде на 7,7% проти падіння економіки світу на 3%. Відновлення після кризи для України буде тривалішим, аніж для решти світу: зростання ВВП України у 2021 році прогнозують на рівні 3,6% попри зростання економіки світу на 5,8%.

Економічна криза 2020 року, спровокована пандемією, вдарила по робочих місцях. Лише за місяць в США 22 млн. людей залишились без роботи. Рівень довіри до фіатних грошей впав. В свою чергу це призвело до збільшення інтересу до криптовалюти. Через провал угоди ОПЕК відбуваються нестійкі події на ринку нафти, через що нестабільно ведуть себе і фондові ринки. ВВП Китаю впав на 6,8% вперше за 40 років через пандемію.

Для України економічна криза лише збільшить розрив між Україною та розвинутими країнами: як за показником конкурентоздатності економіки, так і за показниками якості життя. Вже зараз безробіття в Україні сягає рекордного рівня: за час карантину лише офіційно по допомогу до держави звернулося 90 тисяч українців, загалом же кількість безробітних могла зрости на 1,3 мільйона людей (за підрахунками Торгово-промислової палати).

Список використаних джерел

1. Нафтовий шок. [Електронний ресурс] / режим доступу: <https://www.finversia.ru/publication/neftyanoi-shok-vernul-volatilnost-74300>
2. Курс Bitcoin. [Електронний ресурс] / режим доступу tradingview.com/markets/cryptocurrencies/prices-all/
3. Біткоїн vs криза. [Електронний ресурс] / режим доступу <https://minfin.com.ua/ua/2020/04/09/43224037/>
4. Ціна на нафту. [Електронний ресурс] / режим доступу <https://www.unian.ua/economics/energetics/10936526-cina-na-naftu-wti-vpershe-z-2002-roku-vpala-do-20-za-barel.html>